

Notitie

Verkennd natuurwaardenonderzoek locatie *Haagdoornweg ong.* te Merkelbeek (gemeente Onderbanken)

Quick-scan

Door: G.M.T. Peeters
Notitienummer: 264
Datum: 4 november 2013
In opdracht van: Dhr. M. Kleuters

1. Inleiding

Er bestaan plannen voor de bouw van een nieuwe woning op de locatie *Haagdoornweg ongenummerd* (naast Haagdoornweg nr. 15) te Merkelbeek, in de gemeente Onderbanken. De beoogde bouwlocatie maakt deel uit van een groter akkerbouwperceel. Dhr. M. Kleuters heeft aan Peeters Econsult gevraagd een verkennend natuurwaardenonderzoek in de vorm van een *quick-scan* uit te voeren op de betreffende locatie. Deze notitie beschrijft de resultaten van het onderzoek.

2. Methode

Op 17 oktober 2013 is een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied en de directe omgeving daarvan. Alle tijdens het veldbezoek in het onderzoeksgebied aangetroffen wilde planten en diersoorten zijn genoteerd. Er is bijzondere aandacht besteed aan de mogelijke aanwezigheid van wettelijk strenger beschermde soorten (Flora- en faunawet tabel 2 en 3) en de geschiktheid van het terrein voor deze soorten.

Aan de hand van verspreidingsatlassen en van via internet toegankelijke verspreidingsgegevens van flora en fauna is tevens nagegaan welke strenger beschermde planten- en diersoorten er voorkomen in de omgeving van de onderzoekslocatie. Daarnaast is een zogenaamde *beknopte gegevensaanvraag* bij het Natuurloket gedaan voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is weergegeven in hoofdstuk 7. De zo verkregen informatie is merendeels slechts beschikbaar op kilometerhok niveau of op uurhok niveau, terwijl een deel van deze verspreidingsgegevens daarnaast minder actueel is. Op basis van in het onderzoeksgebied aanwezige terreinkenmerken en de ecologie van de soorten is een inschatting gemaakt van de mogelijkheid dat strenger beschermde soorten momenteel duurzaam in het onderzoeksgebied voorkomen. Tenslotte is een inschatting gemaakt van de mogelijke effecten van de voorgenomen maatregelen op de in het gebied aanwezige of te verwachten strenger beschermde flora en fauna.

3. Terreinbeschrijving

Het plangebied wordt gevormd door het perceel kadastraal bekend als *Merkelbeek, sectie C, nummer N1760*. De locatie is gelegen aan de *Haagdoornweg ongenummerd* (naast Haagdoornweg nr. 15), aansluitend aan de bestaande lintbebouwing langs deze weg, te Merkelbeek, in het buitengebied tussen Merkelbeek en Amstenrade, in de gemeente Onderbanken. Een luchtfoto met de ligging van het onderzoeksgebied is opgenomen in bijlage 1 in deze notitie. De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied bedraagt circa 0,15 ha.

De Amersfoortcoördinaten van het middelpunt van het plangebied zijn $X = 194,140$ en $Y = 329,120$. Het onderzoeksgebied ligt daarmee in de zuidwestelijke hoek van kilometerhok 194-329.

Het plangebied maakt deel uit van een groter akkerperceel dat de laatste jaren afwisselend met graan of met suikerbieten is beteeld. Ten tijde van het veldbezoek was het perceel recent machinaal bewerkt. Aan de noordzijde wordt het plangebied begrensd door de Haagdoornweg, een verdiept gelegen weg geflankeerd door bomenrijen dan wel beboste taluds. Aan de oostzijde grenst het plangebied aan een privéperceel met woning, tuin en huisweide. Aan de zuid- en westzijde wordt het plangebied door akkerland begrensd.

Het plangebied bestaat geheel uit akkerland (zie foto 1). Opgaande houtige beplanting is in het plangebied niet aanwezig. Wel bevindt zich een bomenrij in de aangrenzend gelegen berm van de Haagdoornweg en een heg c.q. boomsingel langs de rand van het aangrenzend gelegen privéperceel (zie foto 2).

Foto 1. Het plangebied vanaf de Haagdoornweg in zuidelijke richting gezien (de rode lijnen geven de begrenzing van het plangebied weer).

Foto 2. Het plangebied gezien vanuit het zuiden (de rode lijnen geven de begrenzing van het plangebied weer).

4. Natuurwaarden

4.1. Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn in het onderzoeksgebied 11 soorten hogere planten aangetroffen. Aangeplante soorten en verwilderde tuinplanten zijn niet geregistreerd. Een overzicht van de waargenomen plantensoorten is in bijlage 2 bij deze notitie opgenomen. Het betreft uitsluitend in Nederland en Limburg uiterst algemeen voorkomende soorten die niet in hun voorkomen bedreigd zijn. Wettelijk beschermde plantensoorten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen.

Bij de provinciale vegetatiekartering in de jaren 2011 zijn in het onderzoeksgebied geen wettelijk beschermde plantensoorten aangetroffen. In het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen, zijn dat jaar, naast enkele *algemene* wettelijk beschermde plantensoorten, drie strenger beschermde plantensoorten aangetroffen, namelijk Rapunzelklokje, Tongvaren en Maretak (alle tabel 2: *overige soorten*). Bij het Natuurloket is voor het betreffende kilometerhok in de periode 1990-2010 slechts één strenger beschermde plantensoort bekend.

Rapunzelklokje, Tongvaren of Maretak komen gezien het ontbreken van geschikte standplaatsen momenteel niet voor in het plangebied dat geheel uit akkergrond bestaat. Op grond van de beschikbare verspreidingsgegevens en de ecologie van de betreffende soorten kan de aanwezigheid van andere strenger beschermde plantensoorten in het plangebied eveneens worden uitgesloten.

4.2. Zoogdieren

4.2.1. Vleermuizen

Volgens gegevens in *Zoogdieren van Limburg* (Huizenga *et al.*, 2010) zijn in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 1994-2007 negen vleermuissoorten (alle tabel 3: *streng beschermde soorten*) waargenomen: Gewone baardvleermuis, Watervleermuis, Franjestaart, Ingekorven vleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis. Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 2000-2010 slechts één vleermuissoort, maar beschouwt het betreffende kilometerhok *slecht* onderzocht op zoogdieren. Recente waarnemingen voor het betreffende kilometerhok zijn in elk geval beschikbaar van Gewone dwergvleermuis en Rosse vleermuis (uit 2008. Bron: www.waarneming.nl).

Informatie over de aanwezigheid van vleermuizen in het onderzoeksgebied en hun terreingebruik is niet beschikbaar. Door de aanwezigheid van opgaande beplanting langs de noord- en oostgrens van het plangebied moet worden gerekend met de *mogelijke* aanwezigheid van **vleermuizen**. Langs deze opgaande beplanting dient te worden gerekend met een *mogelijk* beperkte functie als foerageergebied voor één of enkele algemene vleermuissoorten. Daarnaast hebben de bomenrijen *c.q.* beboste taluds langs de Haagdoornweg *mogelijke* een geleidende functie voor in de omgeving huizende vleermuizen. Door het ontbreken van gebouwen of holle bomen is de aanwezigheid van zomer- of winterverblijfplaatsen in het plangebied zelf uitgesloten.

4.2.2. Overige zoogdieren

In *Zoogdieren van Limburg* worden voor het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 1994-2007 vier strenger beschermde zoogdiersoorten genoemd: Eekhoorn, Hamster, Steenmarter en Das (Eekhoorn en Steenmarter tabel 2: *overige soorten*; Hamster en Das tabel 3: *streng beschermde soorten*). Het Natuurloket noemt één strenger beschermd zoogdiersoort voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen, maar noemt het betreffende kilometerhok *slecht* onderzocht op zoogdieren.

Informatie over de aanwezigheid van strenger beschermde zoogdiersoorten in het plangebied en hun terreingebruik is niet beschikbaar. In samenhang met het omliggend landelijk gebied maakt het plangebied *mogelijk* deel uit van het leefgebied van de **Das**. Er valt echter hoogstens met een beperkte functie als voedselgebied te rekenen; akkers zijn geen optimaal en veelal slechts tijdelijk voedselgebied voor de Das, en burchten of andere schuilplaatsen zijn in het plangebied zeker niet aanwezig. De Hamster is weliswaar een soort die leeft in akkers, maar in de directe omgeving van Merkelbeek komt deze soort niet meer voor. Vaste rust- en verblijfplaatsen van Eekhoorn en Steenmarter zijn door het ontbreken van geschikt biotoop niet in het plangebied te verwachten. Een duurzame aanwezigheid van andere strenger beschermde zoogdiersoorten in het plangebied kan op grond van hun ecologie en verspreiding eveneens worden uitgesloten.

4.3. Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in het onderzoeksgebied geen vogelsoorten waargenomen. Wel werden in de bomen langs de aangrenzend gelegen Haagdoornweg enkele algemene zangvogelsoorten waargenomen, namelijk Houtduif en Staartmees (beide tabel 3: *streng beschermde soorten*). Gezien

het ontbreken van opgaande beplanting zijn nesten van deze of andere zangvogelsoorten niet in het plangebied zelf te verwachten.

Tijdens het provinciaal broedvogelonderzoek in 2008, waarbij alleen minder algemene en zeldzame soorten worden onderzocht, zijn in het onderzoeksgebied geen broedvogels vastgesteld. In het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen zijn dat jaar 40 soorten broedvogels aangetroffen, waaronder twee soorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen, te weten Buizerd en Huismus. Volgens de gegevens in de *Avifauna van Limburg* (Hustings *et al.*, 2006) zijn in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 1992-2004 nog zes andere soorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen aangetroffen: Havik, Sperwer, Kerkuil, Steenuil, Grote gele kwikstaart en Roek.

De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van Buizerd, Huismus, Havik, Sperwer, Kerkuil, Steenuil, Grote gele kwikstaart, Roek of eventueel andere soorten met jaarrond beschermde nesten in het plangebied kan gezien het ontbreken van geschikte nestellocaties uitgesloten worden geacht. Gezien het intensieve grondgebruik in het gehele plangebied lijkt de aanwezigheid van nesten van bodembroeders eveneens onwaarschijnlijk. Wel zouden enkele algemene in de omgeving broedende vogels het plangebied soms als voedselgebied kunnen gebruiken.

Samenvattend kan worden gesteld dat de aanwezigheid van vogelnesten in het plangebied uiterst onwaarschijnlijk is terwijl de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten uitgesloten is. Wel zou het gebied soms als voedselgebied voor in de omgeving broedende vogels kunnen fungeren.

4.4. Amfibieën, reptielen en vissen

4.4.1. Amfibieën

Volgens de landelijke verspreidingsgegevens van RAVON (Van Delft *et al.*, 2012) zijn in de periode 2002-2011 naast enkele algemenere soorten drie strenger beschermde amfibieënsoorten vastgesteld in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen, namelijk Alpenwatersalamander, Vroedmeesterpad en Rugstreeppad (Alpenwatersalamander tabel 2: *overige soort*; resterende soorten tabel 3: *streng beschermde soorten*). Bij het Natuurloket zijn voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen voor de periode 2000-2010 geen waarnemingen van amfibieën bekend. Door het ontbreken van open water of vochtige biotopen vormt het plangebied geen aantrekkelijk leefgebied voor amfibieën. Een duurzame aanwezigheid van strenger beschermde amfibieënsoorten is derhalve uitgesloten.

4.4.2. Reptielen

De verspreidingsgegevens van RAVON geven voor het betreffende uurhok twee reptielensoorten, namelijk de Levendbarende hagedis en de Hazelworm (respectievelijk tabel 2: *overige soort* en tabel 3: *streng beschermde soort*). Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen geen reptielen. Het onderzoeksgebied vormt geen geschikt leefgebied voor reptielen, zodat een duurzame aanwezigheid van reptielen ook om die reden kan worden uitgesloten.

4.4.3. Vissen

De verspreidingsgegevens van RAVON vermelden voor het betreffende uurhok géén wettelijk beschermde vissoorten. Bij het Natuurloket zijn voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is

gelegen evenmin waarnemingen van beschermde vissoorten bekend. Door het ontbreken van permanent oppervlaktewater komen in het onderzoeksgebied geen vissen voor.

4.5 *Dagvlinders, libellen en overige ongewervelde dieren*

4.5.1. *Dagvlinders*

Volgens het *Waarnemingenverslag 2007 dagvlinders, libellen en sprinkhanen* (EIS-Nederland *et al.*, s.a.) is in de periode 1999-2006 géén wettelijk beschermde dagvlindersoorten vastgesteld in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen. Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het plangebied is evenmin wettelijk beschermde dagvlindersoorten, maar beschouwt het kilometerhok *matig* onderzocht op dagvlinders. Aantrekkelijk vlinderbiotopen zoals bloemrijke grazige begroeiingen of struwelen zijn in het plangebied niet aanwezig. Een duurzame aanwezigheid van wettelijk beschermde dagvlindersoorten in het plangebied kan derhalve worden uitgesloten.

4.5.2. *Libellen*

Volgens voornoemd *Waarnemingenverslag* zijn in de periode 1999-2006 geen wettelijk beschermde libellensoorten vastgesteld in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen. Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen evenmin wettelijk beschermde libellensoorten. Door het ontbreken van open water vormt het onderzoeksgebied geen geschikt leefgebied voor libellen en wettelijk beschermde libellen zijn hier ook om die reden niet te verwachten.

4.5.3. *Overige ongewervelde dieren*

Ten aanzien van de ‘overige soortgroepen’ (kevers, kreeftachtigen, tweekleppigen) zijn bij het Natuurloket geen waarnemingen van strenger beschermde soorten bekend voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen. De aanwezigheid in het onderzoeksgebied van strenger beschermde (tabel 2 en 3) vertegenwoordigers van deze ‘overige soortgroepen’ kan op grond van hun verspreiding en ecologie (Janssen & Schaminée, 2008) uitgesloten worden.

5. *Effectbeschrijving*

Directe aanleiding voor het onderhavig onderzoek is het voorgenomen plan voor de bouw van een woning. Momenteel maakt de gehele beoogde bouwlocatie deel uit van een groter akkerperceel. In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of deze voorgenomen bouwplannen in strijd zijn met bepalingen in de Flora- en faunawet, in het bijzonder of er nadelige effecten te verwachten zijn voor strenger beschermde (categorie 2 en 3) flora en fauna. Zo ja, dan dient voor de ingreep een ontheffing ex. artikel 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. In het voorgaand hoofdstuk is vastgesteld dat ten aanzien van strenger beschermde flora en fauna in het onderzoeksgebied moet worden gerekend met de *mogelijke* aanwezigheid van één of enkele vleermuissoorten, Das en enkele algemene vogelsoorten.

Vleermuizen

Informatie over de aanwezigheid van vleermuizen in het onderzoeksgebied en het terreingebruik is niet beschikbaar. Zomer- of winterverblijven voor vleermuizen zijn in het plangebied niet aanwezig. Wel dient *mogelijk* te worden gerekend met een beperkte functie als foerageergebied voor

vleermuizen, met name in de directe omgeving van de opgaande beplanting langs de noord- en oostzijde van het plangebied. Deze *mogelijke* beperkte functionaliteit van delen van het plangebied als foerageergebied voor vleermuizen en de *mogelijke* geleidende functie van de opgaande beplanting langs de Haagdoornweg zijn niet in het geding. Van het planvoornemen, dat samengaat met een herinrichting van het aangrenzend akkerland tot extensief grasland en bos, mag daarentegen een positief effect voor vleermuizen verwacht worden.

Das

Informatie over de aanwezigheid van de Das in het onderzoeksgebied en het terreingebruik is niet beschikbaar. Er valt hoogstens met een beperkte functie als voedselgebied te rekenen. Rond het plangebied is voldoende alternatief voedselgebied van vergelijkbare kwaliteit beschikbaar, zodat van het planvoornemen geen aantoonbaar negatieve effecten zijn te verwachten voor eventueel in de omgeving huizende Dassen. Omdat het planvoornemen samengaat met een herinrichting van het aangrenzend akkerland tot extensief grasland en bos, mag daarentegen een positief effect voor de *mogelijke* functionaliteit als voedselgebied voor de Das verwacht worden.

Broedvogels

De aanwezigheid van vogelnesten in het plangebied moet uiterst onwaarschijnlijk worde geacht. Voor zover toch aanwezig, geldt dat alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk beschermd en vallen onder de zwaarste beschermingscategorie (categorie 3: *streng beschermde soorten*). De Flora- en faunawet regelt onder meer de bescherming van vogels in het broedseizoen: het verstoren van broedende vogels en jongen of het vernielen van nesten en eieren is verboden. In de meeste gevallen is een overtreding gemakkelijk te voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren of de broedgelegenheid buiten het broedseizoen te verwijderen. Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn door het ontbreken van geschikte broedlocaties zeker niet in het plangebied te verwachten. Voor in de omgeving broedende vogels die het plangebied als voedselgebied gebruiken blijft in de toekomstige situatie buiten het plangebied voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Samenvattend kan worden gesteld dat van het planvoornemen geen aantoonbaar negatieve effecten voor broedvogels zijn te verwachten.

Algemene zorgplicht

De algemene zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet) is van toepassing op alle inheemse flora en fauna. Deze zorgplicht houdt in dat eenieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken.

Samenvattend

Uit het voorgaande blijkt dat van het planvoornemen geen aantoonbaar negatieve effecten voor vleermuizen, Das of broedvogels zijn te verwachten. Er is derhalve geen ontheffing ex art. 75 van de Flora- en faunawet vereist.

6. Conclusies

1. In het onderzoeksgebied zijn tijdens het veldbezoek geen bijzondere natuurwaarden aangetroffen. Deze zijn hier gezien de inrichting en het gebruik van het onderzoeksgebied als akkerbouwperceel ook niet te verwachten.
2. Ten aanzien van strenger beschermde (tabel 2 en 3) planten en diersoorten moet in het onderzoeksgebied worden gerekend met de *mogelijke* aanwezigheid van één of enkele algemene vleermuissoorten, Das en één of enkele algemene vogelsoorten.
3. Wettelijk strenger beschermde (tabel 2 en 3) soorten planten, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en 'overige ongewervelde dieren' komen in het onderzoeksgebied niet voor.
4. De voorgenomen bouw van een woning heeft geen nadelige effecten voor strenger beschermde flora en fauna. Van het planvoornemen, dat samengaat met een herinrichting van het aangrenzend akkerland tot extensief grasland en bos, mag eerder een positief effect voor flora en fauna verwacht worden.

7. Geraadpleegde bronnen

7.1. Literatuur

Delft, J. van, F. Spikmans & P. Frigge, 2012. Waarnemingenoverzicht 2011. RAVON 14(4): 92-104.

EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, s.a. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, Libellen en Sprinkhanen.

Het Natuurloket, 2013. Beknopte eenmalige levering uit de NDFF. Kilometerhok 194-329, d.d. 15/10/2013.

Huizenga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen & L.S.G.M. Verheggen, 2010. Zoogdieren van Limburg. Verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Hustings, F., J. van der Coelen, B. van Noorden, R. Schols & P. Voskamp, 2006. Avifauna van Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

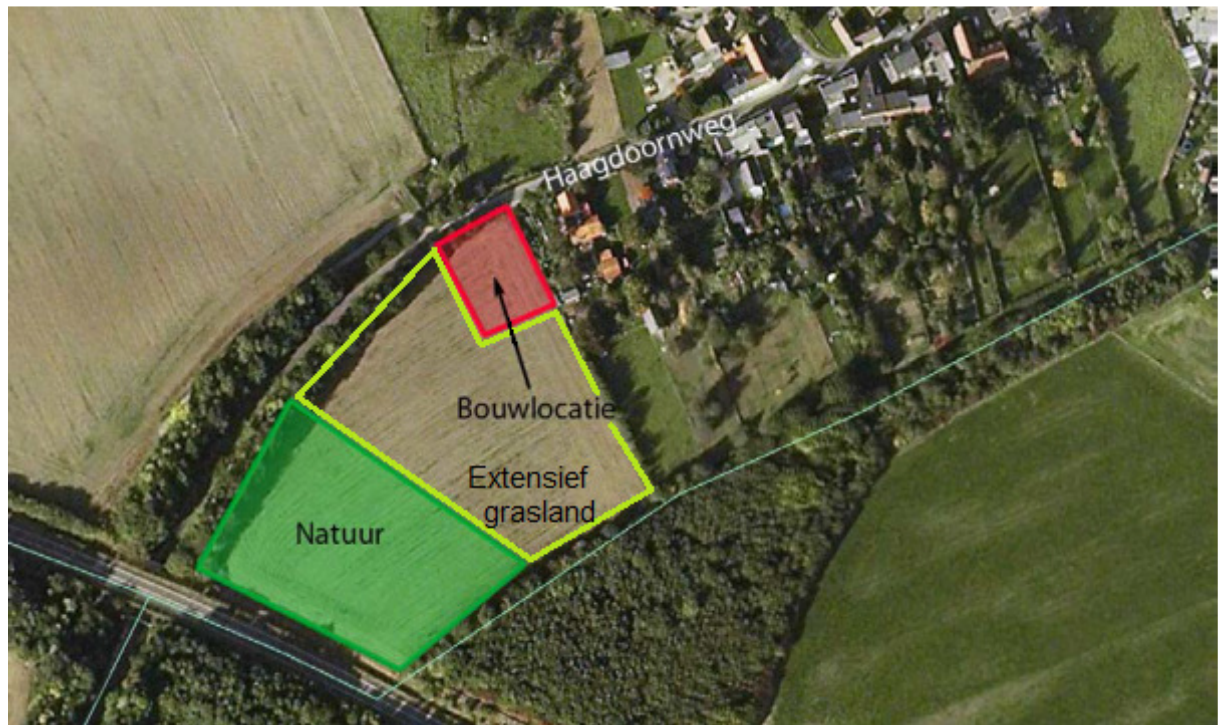
Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée, 2008. Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. Tweede sterk herziene druk. KNNV Uitgeverij, Zeist.

7.2. Internet

www.waarneming.nl (flora- en faunawaarnemingen)

www.natuurgegevensprovincielimburg.nl (verspreidingsgegevens flora en broedvogels)

Bijlage 1: Ligging plangebied

Ligging van het plangebied. Het plangebied is op bovenstaande luchtfoto aangegeven als 'bouwlocatie'.

Bijlage 2: Lijst van bij het veldbezoek aangetroffen soorten

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Planten			
Glanshaver	<i>Arrhenatherum elatius</i>	Grote weegbree	<i>Plantago major</i>
Bijvoet	<i>Artemisia vulgaris</i>	Straatgras	<i>Poa annua</i>
Akkerdistel	<i>Cirsium arvense</i>	Zomereik	<i>Quercus robur</i>
Kropaar	<i>Dactylis glomerata</i>	Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i>
Kweek	<i>Elytrigia repens</i>	Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>
Kaal knopkruid	<i>Galinsoga parviflora</i>		